

UCHWAŁA
II SYNODU DIECEZJI KOSZALIŃSKO-KOŁOBRZESKIEJ
PODJĘTA DNIA 27 LUTEGO 2021 ROKU
NA PODSTAWIE PROJEKTU PRZYGOTOWANEGO
PRZEZ KOMISJĘ DS. WIERNYCH ŚWIECKICH

I. WPROWADZENIE

1. Dzisiaj, czyli ponad pół wieku od zakończenia Soboru Watykańskiego II i ponad trzydzieści lat od ogłoszenia przez św. Jana Pawła II adhortacji o powołaniu i misji świeckich w Kościele i w świecie *Christifideles laici*, żyjemy niewątpliwie w czasach, gdy Duch Święty budzi w laikacie o wiele bardziej wyraźną potrzebę uczestniczenia w życiu Kościoła i odpowiedzialności za jego wspólnotę. Ludzie świeccy coraz lepiej rozumieją bowiem, że nie tylko *należą* do Kościoła, ale *są* Kościołem, oraz że nie tyle stanowią *przedmiot* działań duszpasterskich Kościoła, co są *podmiotem* jego życia. Jako członki Mistycznego Ciała Chrystusa, pragną oni coraz głębiej realizować właściwą sobie tożsamość wynikającą z sakramentu chrztu i urzeczywistniać w świecie Kościół jako powszechny znak zbawienia.
2. Tak pojmowanej tożsamości nie odkrywa jednak zdecydowana większość katolików świeckich. Najłatwiej można to zauważyć przez pryzmat wspólnot parafialnych. Z badań przeprowadzonych w diecezji koszalińsko-kołobrzesckiej wynika, że więź z parafią deklaruje 39,8% ankietowanych, co wskazuje na znaczące osłabienie poczucia przynależności osób świeckich do parafii. Wiele z nich wybiera miejsce przeżywania Mszy lub szuka rekolekcji, konferencji oraz inspirujących duszpasterzy poza swoją parafią, w dużej mierze w internecie. Oprócz tego, zwiększona mobilność oraz cyfryzacja komunikacji znacznie zmodyfikowały relację wiernych do parafii jako miejsca spotkania, formacji i zaangażowania. Dotyczy to nawet sprawowania kultu (transmisje Mszy, adoracji, nabożeństw), co jeszcze bardziej uwydatniła epidemia SARS-CoV-2. W związku z dostrzegalnym i pogłębiającym się wpływem tych procesów na duchową kondycję laikatu, potrzebne są w diecezji rzetelna analiza oraz szeroka, merytoryczna debata pastoralna w aspektach dogmatycznym, liturgicznym, medioznawczym, psychologicznym i socjologicznym. Ich wynikiem powinno być opracowanie dokumentu zawierającego praktyczne wskazania duszpasterskie.

3. Współczesne podejście do wiary cechuje pewnego rodzaju pragmatyzm przejawiający się w ocenie przydatności w życiu codziennym treści głoszonych przez Kościół. Z jednej strony, wierni świeccy stają się więc bardziej krytyczni i wymagający, bo oczekują od Kościoła jednoznacznych odpowiedzi na ważne dla nich pytania. Z drugiej strony, postawa ta może prowadzić do swoistej wybiórczości względem prawd wiary lub wymagań moralnych. Ponadto, ludzie świeccy, zgodnie z trendami panującymi dzisiaj w świecie, stają się wygodni, nie chcą podporządkowywać się komuś lub czemuś, unikają odpowiedzialności i podejmowania trwałych zobowiązań oraz zrażeni są do struktur i niechętni do zrzeszania się. Ma to negatywny wpływ na rozumienie i przeżywanie istotnych elementów tworzących wspólnotę wiary, którymi są: wierność słowu Bożemu i Tradycji, realność relacji, bliskość, dar spotkania i wzajemna odpowiedzialność za siebie.
4. Coraz częściej zauważa się również, że wielu świeckich, dystansując się wobec hierarchii lub nauczania Kościoła, wybiera postawę obojętnych *obserwatorów* lub zewnętrznych *reformatorów*, a nawet decyduje się na formalną apostazję. Początkiem tego procesu nie jest tylko błędne rozumienie swojej tożsamości, ale bywają nim zarówno własne grzechy i osobiste wybory jak i sytuacje wewnątrzkościelne, m.in. zranienia lub zgorszenia, poczucie bezradności, odmienne oczekiwania wobec Kościoła, niemożność ich wypowiedzenia, trudności w komunikacji, gaszenie zapалу lub przedmiotowe traktowanie laikatu w parafii, niebranie pod uwagę osób świeckich w rozeznawaniu duszpasterskim i niedocenywanie ich kompetencji.

II. TOŻSAMOŚĆ, POWOŁANIE I DUCHOWOŚĆ WIERNYCH ŚWIECKICH

5. Tożsamość chrześcijańska bierze początek z łaski chrztu. Kierując się nią, wierni świeccy podejmują walkę z grzechem oraz oddają życie na służbę Bogu. Równocześnie – jako Kościół – żyją oni pośród świata, w rodzinie ludzkiej podlegającej przemianom cywilizacyjnym i wpływom różnorodnych ideologii. Wspólnota Kościoła zapewnia świeckim dostęp do autentycznie głoszonego słowa Bożego oraz ważnie i godziwie sprawowanych sakramentów, dając im doświadczenie prawdziwej komunii i stanowiąc dla nich naturalną przestrzeń odkrywania tożsamości i powołania. To duchowe zakorzenienie owocuje podjęciem chrześcijańskiego stylu życia, który opiera się na właściwie ukształtowanym sumieniu oraz wyraża w spójności przyjętej wiary z codziennymi postawami i wyborami.
6. Wierni świeccy – jako członkowie Kościoła – mają rzeczywisty udział w kapłańskiej, prorockiej i królewskiej misji Chrystusa. Do jej wypełniania posiadają swój własny mandat i kompetencje na mocy sakramentów wtajemniczenia chrześcijańskiego. Dlatego należy

doceniać ich inicjatywy duszpasterskie oraz nieustannie budzić w nich ducha misyjności. Świeccy mają bowiem przemieniać ludzkość i świat niejako od wewnątrz, będąc w naturalny sposób bliżej codziennego życia ludzi, również tych oddalonych od Boga i Kościoła. Zawsze powinni realizować swoją misję w duchu szczerego dialogu i z szacunkiem wobec każdego człowieka, nie naruszając przy tym jego godności i wolności, a także mając świadomość, że współczesne ludzkie problemy bywają złożone oraz wymagają poszukiwania rozwiązań nie tylko na płaszczyźnie chrześcijańskiej wiary i moralności.

7. Tożsamość, powołanie i duchowość wiernych świeckich oraz ich międzyludzka solidarność w duchu chrześcijańskiego braterstwa, zwłaszcza z ubogimi, urzeczywistniają się w rodzinach, miejscach pracy i wspólnotach parafialnych. Świeccy powinni włączać się aktywnie w życie parafii, służąc dobru wspólnemu swoimi charyzmatami, fachową wiedzą i umiejętnościami. Chrześcijańskie świadectwo i zaangażowanie laikatu stają się jeszcze bardziej owocne, gdy obejmują również szerszą lokalną społeczność, prowadząc do współpracy międzyparafialnej i dekanalnej, a także do twórczej kooperacji z instytucjami pozakościelnymi.
8. Należy dołożyć starań, aby temat tożsamości i misji świeckich stał się bardziej obecny nie tylko w treści formacji małych grup, lecz również homilii, katechez i nauk rekolekcyjnych, kierowanych do ogółu wiernych w parafiach, w formach odpowiednich dla poszczególnych stanów i wieku.
9. Należy zachęcać świeckich do podejmowania aktywności społecznej, politycznej, gospodarczej, naukowej i kulturalnej, zarówno w wymiarze indywidualnym jak i poprzez przynależność do różnego rodzaju struktur. Jednocześnie powinni mieć oni świadomość, że nie mogą należeć do organizacji działających w jakikolwiek sposób przeciw Kościołowi, kierować nimi ani ich popierać.
10. Należy krzewić ideę wolontariatu i włączać świeckich w działania wolontariackie, zarówno okazjnie jak i w sposób instytucjonalny. Wolontariat należy docenić nie tylko z racji konkretnie podjętego dzieła, ale także ze względu na jego bliski osobom świeckim społeczny i wychowawczy charakter oraz na fakt, że stanowi on naturalną przestrzeń spotkania ludzi dobrej woli, często także tych, którzy nie odnajdują się w innych działaniach kościelnych, a nawet są do nich zdystansowani. Wolontariat może więc spełniać funkcję preewangelizacyjną, gdy podejmowany przez wiernych świeckich nie będzie jedynie filantropią, lecz przeżywanym z wiarą czynem miłosierdzia i świadectwem chrześcijańskiego braterstwa.

11. Należy pielęgnować wspólne osobom świeckim i duchownym braterstwo w wierze i unikać wszelkich form instrumentalizacji wiernych świeckich. Wskazane jest zatem, aby w prowadzeniu laikatu do świętości nie przeakcentować zbyt tego, *co i jak* wierni świeccy powinni robić w Kościele, lecz wspierać ich w zrozumieniu, *dla czego* świat ich potrzebuje i kim jako Kościół są dla świata.
12. Zaleca się tak kształtować rozumienie hierarchicznego kapłaństwa służebnego oraz kapłaństwa powszechnego wiernych, aby w kapłanach i w świeckich rosła świadomość, że te dwa powołania same z siebie nie różnią się stopniem świętości, ale istotą. Należy więc przewycięzać przekonanie, jakoby obydwaj powołania różnił jedynie pragmatycznie rozumiany zakres pełnionych funkcji. Należy też dołożyć starań, aby – przez formację duchową, intelektualną oraz roztropne angażowanie laikatu – nie dopuszczać do wykraczania ponad to, na co zezwala Kościół i z jednej strony zapobiegać niebezpieczeństwu sekularyzacji wyświęconych szafarzy, zaś z drugiej – klerykalizacji wiernych świeckich.
13. Należy wzmacniać w kapłanach i świeckich czujność i duchową wrażliwość na błędne rozumienie władzy i posłuszeństwa w Kościele, przejawiające się zwłaszcza w postawach klerykalizmu i demokratyzmu, a także w zjawisku *laikalizmu*, rozumianym jako nadużycie władzy świeckich wobec innych świeckich. Powinno się to dokonywać na drodze nawrócenia, służby, rzetelnej refleksji teologicznej oraz przez podnoszenie kultury zarządzania w instytucjach i wspólnotach kościelnych.
14. W ramach formacji do kapłaństwa oraz formacji permanentnej kapłanów i osób konsekrowanych zaleca się organizowanie szkoleń dotyczących specyfiki charyzmatów poszczególnych ruchów, wspólnot i zrzeżeń kościelnych laikatu oraz właściwych im narzędzi formacyjnych.
15. Należy utrzymać zwyczaj organizowania wakacyjnych praktyk kleryckich w postaci udziału m.in. w pielgrzymkach pieszych, rekolekcjach Ruchu Światło-Życie, rekolekcjach rodzin, rekolekcjach dla ministrantów i w dziełach nowej ewangelizacji. Natomiast w roku akademickim należy organizować tzw. wyjścia duszpasterskie, których celem jest poznanie i lepsze zrozumienie różnorodnych grup parafialnych.

III. FORMACJA LAIKATU

16. Duszpasterstwo diecezjalne.

- a) Wskazane jest, aby na diecezjalnej stronie internetowej stale aktualizować kalendarium propozycji formacyjnych, z których osoby świeckie mogłyby skorzystać na terenie diecezji: rekolekcje, warsztaty, dni skupienia itp.
- b) Wskazane jest, aby na nowo przemyśleć koncepcję duszpasterstwa specjalnego, które z natury winno być nastawione na wsparcie świeckich jako wierzących członków Kościoła, a jednocześnie jako ludzi misji i społecznego oddziaływania. W duszpasterstwie specjalnym laikatu (nauczyciele, służba zdrowia, politycy itd.) chodzi bowiem o wsparcie świeckich w posłaniu ich do własnych naturalnych środowisk, w których na co dzień żyją i pracują, aby coraz odważniej oddziaływali na nie według myśli Bożej, nie skupiając się tylko na własnym rozwoju duchowym.
- c) W związku z tym, że istotnym problemem społecznym w diecezji są uzależnienia i cierpienie z nimi związane, należy – w miejsce diecezjalnego duszpasterza trzeźwości – ustanowić funkcję diecezjalnego duszpasterza osób uzależnionych i ich rodzin. Jego podstawowym zadaniem byłoby nie tylko krzewienie idei trzeźwości, lecz również zgromadzenie zespołu osób kompetentnych w dziedzinie uzależnień oraz utworzenie katolickiego centrum pomocy osobom uzależnionym, współuzależnionym i ich bliskim, a także koordynacja opracowania strategii profilaktyki w diecezji i rozwiązywania problemów w materii uzależnień. Wskazane jest, aby centrum to było zarazem ośrodkiem wsparcia i praktycznego planowania strategii działań profilaktycznych i pomocowych na poziomie parafii lub dekanatu. W strategii tego centrum winny znaleźć się m.in. inicjatywy zmierzające do tworzenia wspólnot osób uzależnionych, a także rekolekcje parafialne współorganizowane przez świeckich, dotyczące zagadnienia wolności od uzależnień oraz reagowania w sytuacjach kryzysowych, których wielu diecezjan doświadcza osobiście lub jest ich świadkami, pamiętając o zasadzie, że konkretna pomoc przychodzi przez pracę z osobami, a nie z ideą wolności od uzależnień.
- d) Zaleca się podjęcie wysiłku organizowania rekolekcji lub innych sposobów formacji dla samorządowców i pracodawców. Szczególnie ze względu na brak pracy bądź atrakcyjnych ofert zatrudnienia w naszym regionie, można by dzięki temu budować inspirowane katolicką nauką społeczną środowiska wymiany opinii i doświadczeń oraz lokalnego oddziaływania.

17. Diecezjalne Studium Formacyjne dla Świeckich.

- a) Zaleca się, aby – w oparciu o ewaluację zebranych doświadczeń i na bazie dotychczasowych dobrych praktyk oraz uwzględniając aktualne potrzeby pastoralne parafii i diecezji – stworzyć statut i spójne *ratio studiorum* Diecezjalnego Studium Formacyjnego dla Świeckich.
- b) Wskazane jest, aby stało się ono podstawowym narzędziem duchowego i praktycznego przygotowania do posług i funkcji kościelnych oraz do innych form zaangażowania apostołskiego laikatu.
- c) Ważne jest, aby duszpasterze przekazywali wiernym rzetelną informację o Diecezjalnym Studium Formacyjnym dla Świeckich oraz zachęcali ich do skorzystania z jego aktualnych propozycji, udzielając im również materialnego wsparcia.

18. Formy teologicznego kształcenia akademickiego dostępne w diecezji należy promować i proponować świeckim, którzy swoje apostołskie zaangażowanie łączą przede wszystkim z katechizacją w szkołach lub innym zawodem wymagającym teologicznego przygotowania w stopniu wymaganym przez instytucje państwowe. Może to być również propozycja dla liderów świeckich, którzy uznają, że tego typu biegłość byłaby im przydatna w realizacji swoich zadań, a także zgodna z ich powołaniem oraz obowiązkami.

19. Duszpasterstwo parafialne.

- a) Zaleca się poszerzenie dostępności kościołów i kaplic w ciągu dnia oraz przemyślenie czasowego porządku różnych form kultu i duszpasterstwa w parafiach pod kątem możliwości uczestniczenia w nich osób świeckich. Należy przy tym uwzględnić ich zaangażowanie w relacje rodzinne, rytm obowiązków zawodowych oraz troskę o zapewnienie utrzymania. Wszelkie informacje duszpasterskie powinny być aktualne i dostępne, również na parafialnych stronach internetowych.
- b) Należy dostrzegać gorliwość tych wiernych, którzy nie tylko w niedziele i święta nakazane gromadzą się przy stole słowa Bożego i stole Chleba eucharystycznego. Oni bowiem, odpowiadając na wezwanie Chrystusa „Wypłyn na głębię” (Łk 5, 4) i czerpiąc siły z czynnego udziału w życiu liturgicznym, mogą tym gorliwiej uczestniczyć w dziełach apostołskich i pociągać do Kościoła ludzi trzymających się z dala od niego. Wskazane jest zatem, aby duszpasterze głosili krótkie homilie podczas Mszy w dni powszednie, posługując się komunikatywnym słownictwem, bliskim codziennemu życiu. Wychodząc od czytań, homilie te powinny uwzględniać duchowość oraz realne problemy i pytania osób świeckich.

- c) Należy umożliwiać osobistą i wspólnotową adorację Najświętszego Sakramentu, pielęgnując w świeckich wiarę w realną obecność Chrystusa w Eucharystii, z uwzględnieniem rytmu życia zarówno osób na emeryturze, bardziej dyspozycyjnych czasowo, jak i osób pracujących.
- d) Należy zadbać o dostępność sakramentu pokuty i pojednania oraz stworzyć takie warunki, aby umożliwić penitentom odpowiednie przygotowanie i skupienie, a także zapewnić poczucie intymności i bezpieczeństwa, szczególną troską otaczając osoby niedosłyszące i posiadające ograniczenia ruchowe. Wskazane jest również, aby w adwencie i w okresie wielkiego postu sprawować nabożeństwa pokutne lub obrzęd pojednania wielu penitentów z indywidualną spowiedzią i rozgrzeszeniem, połączone z katechezą sakramentalną i rachunkiem sumienia.
- e) Wskazane jest, aby dostrzegać także indywidualne potrzeby wiernych świeckich, oferując im dyspozycyjność i pewne formy towarzyszenia lub kierownictwa duchowego.
- f) Zaleca się, aby w każdej parafii organizować dodatkowe formy pogłębiania wiary i wiedzy o życiu duchowym niezwiązane z przynależnością do grup, np. otwarte katechezy dla dorosłych, komentarze liturgiczne przed Eucharystią niedzielną, czuwania modlitewne, konferencje i spotkania ze świadectwami zaproszonych gości.
- g) Zaleca się, aby w każdej parafii istniała grupa formacyjna o charakterze kerygmaticznym, w której integralną częścią spotkań jest głoszenie i modlitewne rozważanie słowa Bożego. Dotyczy to również parafii, w których istnieją już wspólnoty o innym profilu duchowym, np. wspólnoty ruchów i stowarzyszeń kościelnych, grupy charytatywne, pielgrzymkowe itp.
- h) Zaleca się, aby w każdej parafii – oprócz dorocznych rekolekcji tematycznych – świeccy we współpracy z duszpasterzami przynajmniej co kilka lat organizowali rekolekcje ewangelizacyjne, według potrzeb i możliwości danej parafii.
- i) Wskazane jest, aby celebracje liturgiczne lub inne formy gromadzenia się wiernych, które z racji siły tradycji zwykle przyciągają większą liczbę osób rzadko uczęszczających do kościoła (błogosławieństwo pokarmów, Boże Ciało, pasterka, Popielec, rekolekcje, odpust i festyn parafialny, ślub, pogrzeb, przygotowanie do sakramentów itp.), wykorzystywać jako ważne okazje duszpasterskie, starając się tych wiernych nie oceniać i nie moralizować, ale ewangelizować i prowadzić w głąb tajemnic wiary w przystępny dla nich sposób.
- j) Zaleca się organizowanie grupowych wyjazdów formacyjnych w postaci pielgrzymek, rekolekcji, dni skupienia itp., ze szczególnym uwzględnieniem oferty diecezjalnych sanktuariów i ośrodków rekolekcyjnych.

k) Zaleca się, aby katolików świeckich wspierać w inicjatywach, które umacniają chrześcijańskie wzorce kulturowe w środowisku lokalnym, jak np. tygodnie kultury chrześcijańskiej, sympozja, akcje charytatywne, festiwale, koncerty itp.

20. Ruchy, wspólnoty i zrzeszenia.

a) Zaleca się, aby każda forma zrzeszania się katolików otoczona była należyłą asystencją wyznaczonego duchownego, zwłaszcza pod względem doktrynalnym, i prowadzona przez kompetentnych oraz budujących jedność Kościoła liderów i animatorów świeckich.

b) Zaleca się duszpasterzom, aby wspierali świeckich z różnych ruchów, wspólnot i zrzeszeń katolickich w formacji zgodnej z ich charyzmatem i programem formacyjnym uznanym przez Kościół. Ważne jest, aby docenić ich różnorodność i przyjąć jako dar dla parafii i dla diecezji.

c) Wskazane jest, aby duszpasterze troszczyli się o integralność i ciągłość formacji osób w poszczególnych wspólnotach, dbając o stałe szkolenie i rozwój duchowy liderów i animatorów świeckich oraz przygotowywanie ich następców, nawet tam, gdzie duszpasterze aktualnie mogą poświęcić wspólnotom wystarczający czas.

d) Wskazane jest, aby Wydział Duszpasterski Kurii Biskupiej weryfikował i aktualizował na diecezjalnej stronie internetowej wykaz ruchów, wspólnot i zrzeszeń kościelnych działających za aprobatą Kościoła na terenie diecezji oraz wykaz ustanowionych dla nich duszpasterzy lub asystentów kościelnych.

IV. FORMY WSPÓŁODPOWIEDZIALNOŚCI WIERNYCH ŚWIECKICH ZA KOŚCIÓŁ

21. Posługa nauczania, uświęcania i kierowania, w tym także rozeznawania charyzmatów i natchnień Ducha Świętego, należy w Kościele do kapłanów. W określonej mierze mogą z nimi współdziałać wierni świeccy. Stosownie do posiadanej wiedzy, kompetencji i autorytetu oraz na podstawie przepisów kościelnych, mają oni bowiem możliwość, a niekiedy nawet obowiązek wyrażania swojego zdania w sprawach, które dotyczą dobra Kościoła. Zaleca się zatem, aby kapłani i wierni świeccy wspólnie dbali o pełną szacunku i skuteczną komunikację, wyrażającą się w różnych formach dialogu i wymiany myśli, także w konstruktywnej krytyce.

22. Szczególne narzędzie współpracy w planowaniu i organizacji duszpasterstwa oraz przestrzeń do przedstawiania praktycznych wniosków stanowią rady diecezjalne i parafialne.

23. W celu ugruntowania roli diecezjalnej rady duszpasterskiej i usprawnienia jej funkcjonowania, należy ustanowić właściwy dla niej statut.

24. Rady parafialne.

- a) Zaleca się, aby – na mocy decyzji biskupa diecezjalnego – w każdej parafii zostały ustanowione dwie odrębne rady, którym przewodniczy proboszcz: rada do spraw ekonomicznych i rada duszpasterska, z uwzględnieniem zaangażowania w nie osób świeckich, kompetentnych w sprawach materialnych bądź pastoralnych.
- b) Zaleca się, aby biskup diecezjalny wydał normy dla parafialnych rad do spraw ekonomicznych i zaktualizował statut parafialnych rad duszpasterskich, biorąc pod uwagę wskazania teologiczne i praktyczne aktualnego nauczania Kościoła, zwłaszcza instrukcji Kongregacji ds. duchowieństwa *Nawrócenie duszpasterskie wspólnoty parafialnej w służbie misji ewangelizacyjnej Kościoła*.
- c) Odrębne spotkanie biskupa z parafialną radą do spraw ekonomicznych i parafialną radą duszpasterską należy na stałe umieścić w programie wizytacji kanonicznych parafii.
- d) Należy koniecznie zadbać, aby spotkania parafialnych rad duszpasterskich posiadały także wymiar formacyjny. Materiały do całorocznej formacji należy przygotowywać, wykorzystując m.in. pomoce do programu duszpasterskiego wydawane każdego roku przez Komisję duszpasterstwa Konferencji Episkopatu Polski.
- e) Dla ugruntowania i upowszechnienia współodpowiedzialności wiernych świeckich za Kościół, a zwłaszcza za swoją parafię, należy wprowadzić zwyczaj zwolywania co siedem lat diecezjalnego kongresu parafialnych rad duszpasterskich.
- f) Pomiędzy kongresami diecezjalnymi należy przeprowadzić dekanalne kongresy parafialnych rad duszpasterskich, które co roku powinny się odbyć w czterech kolejnych dekanatach – tak, aby w ciągu sześciu lat objęły one wszystkie dekanaty w diecezji.